

Sygn. akt I ACa 1542/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Trębska

Sędziowie: SA Robert Obrębski

SO (del.) Małgorzata Sławińska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Monika Likos

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2015 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa J. J.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w (...), Prezesowi Sądu Apelacyjnego w (...), Prezesowi Sądu Najwyższego

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 25 czerwca 2014 r., sygn. akt I C 329/13

1. ***oddala apelację;***

2. ***zasądza od J. J. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.***

Sygn. akt I ACa 1542/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 24 grudnia 2012 roku J. J. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa kwoty 80000 złotych tytułem zadośćuczynienia i obciążenie pozwanego kosztami procesu. W uzasadnieniu pozwu wskazał, iż zgłoszone przez niego żądania wynikają z bezprawnych działań pozwanego polegających na przewlekłym rozpoznawaniu spraw bądź bezpodstawnych rozstrzygnięciach w sprawach, w których występował jako powód, co następnie miało na niego negatywny wpływ poprzez poczucie dyskryminacji i lekceważenia oraz wykorzystania jego położenia życiowego jako osoby pozbawionej wolności. Zdaniem powoda działania pozwanego doprowadziły do pogorszenia się jego stanu zdrowia poprzez zwiększenie się występującego nadciśnienia, nasilenia bóli brzucha, wątroby i żołądka oraz zawrotów głowy i depresji.

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Okręgowego w (...) Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...) oraz Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wniósł o oddalenie powództwa kwestionując roszczenie powoda co do zasady, jak i co do wysokości, a także wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej.

Wyrokiem z dnia 25 czerwca 2014 roku Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo w całości oraz zasądził od J. J. na rzecz Skarbu Państwa Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3600 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego były następujące ustalenia i rozważania:

Powód J. J. jest osobą pozbawioną wolności. W czasie odbywania kary pozbawienia wolności zainicjował szereg postępowań sądowych skierowanych między innymi przeciwko Skarbowi Państwa, które toczyły się przed różnymi sądami w całym kraju, w tym również przed Sądem Okręgowym w (...), Sądem Apelacyjnym w (...) oraz przed Sądem Najwyższym w Warszawie. W zainicjowanych postępowaniach powód złożył skargi na przewlekłość postępowania, w których zawarł wnioski o zwolnienia od kosztów sądowych oraz ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Wnioski nie zostały uwzględnione przez Sądy rozpoznające te sprawy.

Zdaniem Sądu Okręgowego w Warszawie powództwo podlegało oddaleniu. Sąd uznał, że w każdym przypadku powoływania się przez stronę na dowód z dokumentów nieodzowne jest wskazanie konkretnie o jaki dokument chodzi, a jeśli jest on zawarty w określonym zbiorze do oznaczenia jego usytuowania w tym zbiorze. Zasada ta dotyczy także prowadzenia dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach spraw sądowych. Z uwagi na brak możliwości dokonania rekonstrukcji stanu faktycznego Sąd oddalił wnioski dowodowe powoda o dopuszczenie dowodu z akt spraw wskazanych w pozwie oraz dowodu z opinii biegłego lekarza medycyny, a także dowodu z przesłuchania powoda uznając je za całkowicie zbędne w niniejszym postępowaniu. Sąd I instancji zwrócił uwagę, iż poza ogólnikowym stwierdzeniem powoda, że działania pozwanego miały na niego negatywny wpływ, miał poczucie dyskryminacji oraz instrumentalnego wykorzystania jego położenia, nie podał żadnych konkretnych zarzutów, nie sformułował twierdzeń, które mogłyby być przedmiotem badania ze strony Sądu.

Sąd Okręgowy wskazał, że przesłanką odpowiedzialności z art. 448 k.c. jest działanie sprawcy naruszenia dobra osobistego nie tylko bezprawne, ale również zawinione. Tymczasem powód nie wskazał żadnych faktów, z których mogłaby powstać szkoda w dobrach osobistych zgłaszającego żądanie. Sąd stwierdził również, że nieuwzględnienie skarg o stwierdzenie naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki nie było działaniem bezprawnym, ponadto brak jest adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy faktami opisanymi przez powoda a działaniem pozwanego.

Dodatkowo, Sąd zwrócił uwagę na brak podstaw odpowiedzialności pozwanego wynikających z art. 417¹§3 k.c., ponieważ jeśli szkoda została wyrządzona przez niewydanie orzeczenia, gdy istniał obowiązek jej wydania, to naprawienia szkody można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu niezgodności z prawem niewydania orzeczenia lub decyzji, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Tę odrębną regulację stanowi ustawa z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Zgodnie z art. 15 ustawy strona, której skargę uwzględniono, może w odrębnym postępowaniu dochodzić naprawienia szkody wynikłej ze stwierdzonej przewlekłości od Skarbu Państwa. Z kolei przepis art. 16 stanowi, że strona, która nie wniosła skargi na przewlekłość postępowania zgodnie z art. 5 ust. 1 może dochodzić na podstawie art. 417 k.c. naprawienia szkody wynikłej z przewlekłości, po prawomocnym zakończeniu postępowania co do istoty sprawy. Sąd zwrócił jednak uwagę, że powód nie wykazał stosownym orzeczeniem stwierdzającym przewlekłość, aby w jakiegokolwiek sprawie ona zaistniała.

Na koniec swoich rozważań Sąd I instancji stwierdził, że skoro w przedmiotowej sprawie brak jest bezprawności zapadłych orzeczeń w rozumieniu art. 417 k.c., to brak jest podstaw do dochodzenia przez powoda zadośćuczynienia.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód zaskarżając go w całości oraz żądając jego zmiany poprzez uwzględnienie powództwa ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Powód zarzucił zaskarżonemu wyrokowi naruszenie prawa materialnego i procesowego. W uzasadnieniu apelacji podniósł, że nie miał możliwości brania udziału w procesie oraz nie przyznano mu pełnomocnika z urzędu.

Ponadto, w ocenie powoda Sąd I instancji wydając zaskarżony wyrok oparł się jedynie na odpowiedzi na pozew, nie odnosząc się do materiału dowodowego przedstawionego przez powoda tj. zeznań powoda, akt sprawy, dokumentacji medycznej, opinii biegłych. Zdaniem skarżącego jest to niedopuszczalne i stanowi arbitralność decyzyjną, a co więcej stanowi ograniczenie prawa do obrony.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest niezasadna.

W pierwszej kolejności należało rozpoznać zarzut najdalej idący tj. zarzut nieważności postępowania. Zdaniem apelującego podstawą nieważności postępowania miał być brak możliwości brania udziału przez powoda w procesie i nie przyznanie mu pełnomocnika z urzędu co stanowiło pozbawienie powoda możliwości obrony swych praw (art.379 pkt 5 k.p.c.). Rozważając ten zarzut trzeba mieć na względzie, że pozbawienie strony możliwości obrony swych praw polega na tym, że z powodu wadliwości procesowych Sądu będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów kodeksu postępowania cywilnego strona nie mogła brać udziału w postępowaniu. Tymczasem powód zarzucił jedynie, że nie miał możliwości brania udziału w procesie, bez wskazania przepisów prawa, które w związku z tym zostały naruszone. Należy się zgodzić z argumentacją przedstawioną przez pozwanego w odpowiedzi na apelację, że przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie przewidują obowiązkowego stawiennictwa strony na rozprawie. Sąd obowiązany jest zarządzić doprowadzenie osoby pozbawionej wolności na rozprawę tylko wtedy, gdy jest to niezbędne ze względów procesowych. Taka sytuacja nie miała miejsca w niniejszym postępowaniu.

W apelacji powód zarzucił również, że nie przyznano mu pełnomocnika z urzędu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wskazywano, że sama odmowa ustanowienia przez sąd pełnomocnika z urzędu nie stanowi czynnika pozbawiającego stronę możliwości obrony jej praw. Należy podkreślić, że w niniejszej sprawie Sąd dwukrotnie nie uwzględnił wniosków powoda w tym przedmiocie, co było poddane kontroli przez Sąd II instancji, który stwierdził, iż powód jest w stanie samodzielnie reprezentować swoje interesy w postępowaniu.

Kolejnymi zarzutami zgłoszonymi przez powoda było oparcie się przez Sąd I instancji na odpowiedzi na pozew wniesionej przez pozwanego bez odniesienia się do materiału dowodowego w postaci: zeznań powoda, akt sprawy, dokumentacji medycznej powoda i opinii biegłych. Przede wszystkim należy zauważyć, że w niniejszej sprawie powód nie składał zeznań, nie dołączono akt sprawy, ani nie złożono dokumentacji medycznej. A zatem, Sąd Instancji nie mógł się na takich dowodach oprzeć. Powód złożył wnioski dowodowe, które zostały przez Sąd Okręgowy oddalone, ponieważ nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Niezależnie od argumentacji prawnej wskazanej przez Sąd I instancji należy stwierdzić, że zgłoszone przez powoda żądanie zapłaty kwoty 80 000 złotych z uwagi na lakoniczność jego uzasadnienia należało rozważać w odniesieniu do przepisów dotyczących odszkodowania za niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej jak i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z tym działaniem i naruszeniem dóbr osobistych.

Podstawą roszczenia odszkodowawczego może być art. 417 § 1 k.c., zgodnie z którym do zaistnienia odpowiedzialności Skarbu Państwa konieczne jest łączne spełnienie następujących przesłanek: niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej, szkoda oraz związek przyczynowy pomiędzy bezprawnym działaniem a powstałą szkodą. Zdaniem Sądu Apelacyjnego należy podkreślić, że nawet gdyby hipotetycznie założyć, że w jednej z wymienionych przez powoda spraw doszłoby do przewlekłości czy opieszałości i takie działanie stanowiłoby działanie bezprawne, to nie sposób uznać, że mogłoby to wywołać opisany przez powoda w pozwie skutek w postaci pogorszenia się jego stanu zdrowia i wymienionych tam objawów. Nie można bowiem abstrahować od faktu, że powód zainicjował i prowadzi bardzo wiele postępowań przed różnymi sądami w całej Polsce, w których maksymalnie wykorzystuje przysługujące mu uprawnienia składając wielokrotnie skargi na przewlekłość postępowania czy zażalenia na podejmowane przez sądy decyzje. A zatem, nawet jeśli miało miejsce pogorszenie jego stanu zdrowia, co nie zostało wykazane w niniejszej sprawie, to przy tak intensywnym zaangażowaniu powoda w postępowania sądowe, nie sposób powiązać doznanej przez niego krzywdy z tymi kilkoma sprawami wymienionymi w pozwie. Ponadto zakładając również, że miało miejsce pogorszenie stanu zdrowia powoda, należało przedstawić na

tę okoliczność dowody, a więc dowody wskazujące na stan zdrowia wcześniej, zanim doszło do bezprawnego działania pozwanego Skarbu Państwa oraz dowody potwierdzające opisane w pozwie dolegliwości i w ich efekcie pogorszenie się jego stanu zdrowia.

Niezasadne było również żądanie zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych (art. 448 k.c.), bowiem to na powodzie spoczywał obowiązek wykazania, że doszło do naruszenia dobra osobistego. Powód temu obowiązkowi nie sprostał, a zatem prowadzenie postępowania i przeprowadzenia dowodów przez Sąd I instancji byłoby niezasadnym przedłużaniem postępowania.

Wobec powyższego apelację powoda należało oddalić jako bezzasadną w oparciu o art. 385 k.p.c. O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 roku o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. 2013, poz.1150, 1247) w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 w z w. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013, poz. 490).